

Marta Majorek, Marta du Vall

**OBRAZ UKRAIŃSKIEGO MAJDANU
W POLSKICH MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH
- NA PRZYKŁADZIE TWITTERA**

Ukrainian Maidan in Polish social media – the Twitter example

The aim of the paper is to identify and analyze the reception of events in Ukraine on the Internet. The scope of the concerned issues will be limited to a picture of the situation drawn by the internauts using Twitter, and, in particular, the Polish Internet users. The fundamental issue, which will be taken into consideration is the overall image of Euromaidan and the ratio of Polish Internet users to the protest on Polish Twitter. The authors decided to investigate the activity of Polish Internet users on Twitter, analyzing the contents marked with the hashtag (#) Euromaidan in the 3 months period beginning from November 2013.

Key words: Euromaidan, twitter, Internet, Ukraine, Poland

Wprowadzenie

21 listopada 2013 roku to znamienna data, bowiem w tym dniu wybuchły protesty obywatelskie w Kijowie. Jak się później okazało w efekcie doprowadziły one do obalenia rządów ówczesnego prezydenta Wiktora Janukowycza, a także do pośpiesznego opuszczenia przez niego Ukrainy. Towarzyszyły temu również inne, daleko idące konsekwencje przejawiające się w interwencji wojsk rosyj-

skich na terenie państwa ukraińskiego, która to doprowadziła do konfliktu zbrojnego na nieoczekiwaną skalę, a w końcu do szybkiego przejęcia Krymu przez Rosję. Operacja wojskowa na terenie Ukrainy w przeciągu roku pociągnęła za sobą poważne straty w ludziach, także pośród ludności cywilnej¹.

Niewątpliwie jedną z bezpośrednich przyczyn, które wyprowadziły Ukraińców na ulice Kijowa był post zamieszczony na Facebooku przez ukraińskiego dziennikarza i blogera Mustafy Najema, który w dniu 21 listopada wezwał ludzi, by zaprotestowali przeciwko decyzji władz ukraińskich dotyczącej rezygnacji z podpisania umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Protesty w szybkim tempie objęły niemal cały kraj, a udział w nich wzięły miliony obywateli, którzy manifestowali swoje głębokie niezadowolenie z sytuacji w państwie. Jednym z głównych żądań było doprowadzenie do zmiany stanowiska ws. stowarzyszenia z UE, przeprowadzenie głębokich procesów demokratyzacji, a w konsekwencji wprowadzenie Ukrainy do UE. Wzywano do walki z wszechobecną w kraju korupcją i domagano się podniesienia ogólnego standardu życia².

Fala protestów była zaskoczeniem nie tylko dla władz ukraińskich, ale również dla opozycji politycznej. Zdecydowana większość badaczy zajmujących się procesami społecznymi wykazywała również zaskoczenie rozwojem wypadków. Nie budzi także zdziwienia fakt, że począwszy od listopada 2013 roku, zaczęły się pojawiać komentarze i interpretacje dotyczące tych wydarzeń, co zaowocowało szeregiem analiz prowadzonych zarówno w na terenie Ukrainy, jak i poza granicami. Wiele z nich miało jednak charakter przede wszystkim publicystyczny, zawierały niejednokrotnie sprzeczne argumenty. Jako przykład można tutaj podać rozbieżność opinii w przedmiocie przyczyn samych protestów, podczas gdy niektórzy autorzy traktowali wybuch niepokojów społecznych w Kijowie jako spontaniczne zjawisko, inni twierdzili, że wydarzenia te zostały zainicjowane przez ukraińską opozycję polityczną, a jeszcze inni szerzyli komunikat, jakoby zaistniałe wydarzenia były inspirowane przez szeroko pojmowany „Zachód”. Dwa ostatnie argumenty miały na celu podważenie spontaniczności protestów i sugestią, że był to zamach stanu inspirowany przez siły zewnętrzne, mający na celu destabilizację sytuacji politycznej i usunięcie legalnie wybranego prezydenta Janukowycza od władzy.

Jak widać przekaz medialny nie był jednorodny, co uzależnione było od punktu widzenia, interesów, a przede wszystkim od kraju. W myśl tak podstawowych rozbieżności należy zadać sobie pytanie o możliwość wysnucia jakiegokolwiek obiektywnego wniosku, bowiem analiza przekazów mediów tradycyjnych może okazać się w tym wypadku daleko niewystarczająca. Nie jest to

¹ A. Jekaterynczuk, *Euromaidan in the context of manuel castells' networks of outrage and hope: social movements in the internet age*, „Наукові записки Національного університету Острозька академія”, http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2015_16_27 s. 253 [dostęp: 28.12.2015].

² O. Onuch, *'Facebook Helped Me Do It': Understanding the EuroMaidan Protester 'Tool-Kit'*, „Studies in Ethnicity and Nationalism” 2015, Vol. 15, No. 1, s. 171.

jednak wątek, który będziemy poddawać pod rozwagę, a skupimy się raczej na analizie przestrzeni, tak zwanych, mediów nowych. Warto zaznaczyć, że nieco inaczej sprawa może się przedstawiać z punktu widzenia analizy treści funkcjonujących w Internecie, a w szczególności w mediach społecznościowych oraz kanałach umożliwiających zamieszczanie autorskich nagrań video oraz strumieni video dostępnych na żywo³. Zamysłem niniejszego opracowania jest wskazanie i zanalizowanie odbioru wydarzeń na Ukrainie w Internecie, a zakres rozważanych kwestii zostanie ograniczony do obrazu sytuacji rysowanego przez internatów przy użyciu Twittera, a w szczególności internatów polskich, choć prezentacji tegoż stanowiska będzie towarzyszyć również szerszy ogląd samego zjawiska. Zasadniczą kwestią braną pod rozwagę będzie ogólny wizerunek Euromajdanu oraz stosunek polskich internatów do tego protestu w polskojęzycznym Twitterze.

Metodologia przeprowadzonych badań

Autorki zdecydowały się na prześledzenie aktywności polskich internatów w serwisie Twitter, poddając analizie zawartości treści oznaczone hashtagiem (#) euromajdan w okresie od listopada 2013 r. do lutego 2014 r. Z uwagi na olbrzymią liczbę materiałów w tekście przedstawiona została aktywność internatów w wybranych dniach każdego z trzech miesięcy, skorelowana z kalendarium najważniejszych wydarzeń „Powstania Kijowskiego”. Pozwoliło to na obiektywny, systematyczny i ilościowy opis zawartości komunikatów⁴.

Twitter jest serwisem społecznościowym dostępnym dla wszystkich użytkowników za darmo, dzięki któremu możemy umieszczać krótkie wpisy (do 140 znaków), czy wysyłać zdjęcia lub podawać linki do ciekawych stron internetowych. Z serwisu można korzystać za pomocą przeglądarki internetowej, programów instalowanych na komputerze czy aplikacji na telefony komórkowe. Jest to idealne medium do szybkiej wymiany myśli i łatwego podzielenia się opinią na dany temat⁵.

Ojcem chrzestnym hashtagu twitterowego jest Chris Messina, pracownik Google'a, który w sierpniu 2007 roku zadał pytanie, które zmieniło świat: „A co myślicie, żeby grupować dyskusje, używając znaczka #?”. W październiku 2007 r., podczas wielkiego pożaru w San Diego, internauci zaczęli używać oznaczenia #sandiegofire, w 2009 roku mieszkańcy Iranu za pomocą hashtagów informowali świat o tym jak przebiegają protesty. W 2010 roku hashtagi można

³ J. Szostek, *The Media Battles of Ukraine's EuroMaidan*, Digital Icons, „Studies in Russian, Euroasian and Central European New Media”, s. 2, <http://www.digitalicons.org/issue11/joanna-szostek> [dostęp: 29.12.2015].

⁴ M. Lisowska-Magdziarz, *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów*, Kraków 204, s. 13.

⁵ *Jak działa Twitter?*, <http://jak-twitter.pl/co-to-jest-twitter> [dostęp: 4.01.2016].

było już znaleźć w 11% wszystkich tweetów, latem 2013 roku – w 24%. Najbardziej uwidaczniają się, kiedy dzieje się coś, co budzi zainteresowanie pośród milionów ludzi. Hashtagów używają politycy i dziennikarze, by o czymś zacząć informować i zwiększyć widoczność danego tematu. Według serwisu analitycznego Edge Rank hashtagi na Twitterze mają bardzo duże znaczenie⁶. Jeśli otagujemy⁷ wpis, ma on dwukrotnie większą szansę zostać retweetowany (przesłany dalej). Z powyższego względu autorki przeprowadziły wyszukiwanie i selekcję materiałów poprzez zastosowanie komendy #EuroMajdan⁸.

Podjęta w tekście analiza dotyczy okresu od 21 listopada 2013 roku do 22 lutego 2014 roku. 21 listopada 2013 roku rząd Ukrainy wstrzymał przygotowanie umowy o stowarzyszeniu z Unią Europejską. W odpowiedzi zwolennicy integracji z UE zwołali przez media społecznościowe protest w centrum Kijowa. W ciągu kilku dni na Majdanie zebrało się ok. 100 tys. ludzi⁹. 30 listopada 2013 roku specjalne oddziały milicji Berkut brutalnie spacyfikowały koczujących (których było już blisko 500 tysięcy) na Placu Niepodległości w Kijowie. Od tego momentu rozpoczęły się coraz brutalniejsze próby stłumienia protestów. Luty 2014 roku to czas radykalizacji protestów w Kijowie, z opozycyjnym marszem na parlament oraz szturmem na Majdan w dniach 18–19 lutego. Wybór daty granicznej badania na 22 lutego 2014 roku nie jest przypadkowy. To właśnie tego dnia Rada Najwyższa Ukrainy przegłosowała uchwałę stwierdzającą fakt, że prezydent Janukowycz¹⁰ przestał wykonywać obowiązki prezydenta, a Witalij Kłyčko¹¹ zaapelował do parlamentu o przeprowadzenie wyborów prezydenckich do 25 maja 2014 r.

Aktywność polskich internautów na Twitterze w okresie 21 listopad 2013 r. – 22 luty 2014 r.

21 listopada 2013 r. rozpoczął się w Kijowie protest, który dziś nazywamy Euro Majdanem. Z uwagi na dynamikę sytuacji autorki uznały za zasadne zaprezen-

⁶ M. Wawrzyn, *10 rzeczy, które warto wiedzieć o hashtagu*, <http://gadzetomania.pl/2639,10-rzeczyktore-warto-wiedziec-o-hashtagu-skad-sie-wzial-znaczek-i-po-co-nam-on> [dostęp: 5.01.2016].

⁷ Tekst otagowany to inaczej tekst oznakowany, czyli taki, którego fragmenty zostały oznaczone pod jakimś względem (np. jako nazwy własne), za *Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/tagowac;7274.html> [dostęp: 3.01.2016].

⁸ Zob. B. Etling, *Russia, Ukraine, and the West: Social Media Sentiment in the Euromaidan Protests*, „Berkman Center Research Publication” 2014, No. 3, s. 2.

⁹ J. Świąder, *Trzy miesiące walki. Kalendarium Powstania Kijowskiego*, http://wyborcza.pl/1,76842,15507035,Trzy_miesiace_walki_Kalendarium_Powstania_Kijowskiego.html [dostęp: 1.01.2016].

¹⁰ Wiktor Fedorowycz Janukowycz (ur. 9 lipca 1950 w Jenakijewem, w obwodzie donieckim) – ukraiński polityk, naukowiec, profesor ekonomii i prawa, premier Ukrainy w latach 2002–2005 i 2006–2007, w latach 2003–2010 przywódca Partii Regionów, w latach 2010–2014 prezydent Ukrainy.

¹¹ Witalij Wołodymyrowycz Kłyčko (ukr. Віталій Володимирович Кличко), ur. 19 lipca 1971 w Bielowodskoje – ukraiński bokser wagi ciężkiej i polityk, założyciel partii politycznej Ukraiński Demokratyczny Alians na rzecz Reform (UDAR), od 5 czerwca 2014 mer Kijowa.

wanie zainteresowanie „polskiego Twittera” wydarzeniami u wschodniego sąsiada w tym miesiącu, dzień po dniu.

Listopad '13	Liczba tweetów	Tweetujący	Zawartość
21	3	Fundacja Grejfrut	Linki do livestreamu z Kijowa oraz do zdjęć
22	1	Indywidualny użytkownik	Informacja i link do manifestacji solidarności w Warszawie pod ambasadą Ukrainy
23	2	Indywidualni użytkownicy	Link do relacji w radiu Svoboda oraz informacja o wyjeździe na EuroMajdan
24	16	Rosyjskie Klimaty, Eastbook.eu, Krytyka Polityczna, indywidualni użytkownicy	Linki do interaktywnej mapy protestów, linki do fotorelacji, livestreamów, prywatne relacje świadków, fotografie ze świata solidaryzujących się z protestującymi, informacje o pierwszym użyciu siły (gaz łzawiący)
25	7	Rosyjskie Klimaty i indywidualni użytkownicy	Zdjęcia z Majdanu, informacje dotyczące solidaryzujących się z protestującymi ukraińskich dziennikarzy
26	7	Eastbook.pl, PO europejsku, indywidualni użytkownicy	informacje o strajkach podjętych na uniwersytetach w Tarnopolu i Użgorodu, zdjęcia i doniesienia o solidarności Polaków z protestującymi, linki do livestreamów, wątpliwości dotyczące nieobecności polskich polityków w Kijowie
27	9	Paweł Kowal (polityk), Rosyjskie Klimaty, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Udostępnianie zdjęć ukazujących siły Berkutu i Wasilija Kliczkę, zdjęcie Pawła Kowala przemawiającego do protestujących, komentarze polityków polskich dot. sytuacji na Ukrainie (teksty Krytyki Politycznej), informacje dotyczące udziału Marszałka Sejmu Litwy w EuroMajdanie i związaną z tym reakcją władz ukraińskich, relacje z Euromajdanu ukazujące nastrój pikniku, koncertu.
28	13	Paweł Kowal, Marcin Święcicki (polityk), Ruch Młodych, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Link do wystąpienia Pawła Kowala ¹⁾ (YouTube), zdjęcia polityków z Kijowa, informacje o specjalnym serwisie ukraińskim relacjonującym sytuację w Kijowie, informacje o ukraińskim sondażu prezydenckim ²⁾ , odniesienia do wywiadu udzielonego przez lidera ukraińskiej opozycyjnej partii Udar, Witalij Kliczko, na łamach „Financial Timesa” ³⁾ , pojawiają się głosy, że Ukraina staje się obszarem otwartej rywalizacji Zachodu z Rosją ⁴⁾ , kolejne zdjęcia obrazujące polską solidarność z protestującymi Ukraińcami

29	7	Jacek Saryusz-Wolski (polityk), Bogdan Klich (polityk), Rosyjskie Klimaty, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Linkowane są źródła zagraniczne, analityczne omówienia sytuacji, pojawia się informacja jakoby Euromajdan miał zostać zawieszony na okres grudnia ⁵⁾ , pojawiają się informację o obrzuceniu (przez osiłków w dresach) kamieniami korespondentów 5 Kanału telewizji, dowiadujemy się, że ukraińska Cerkiew wsparła demonstrantów. B. Klich postuluje, że Euromajdan żąda podpisania umowy stowarzyszeniowej, dymisji rządu i impeachmentu prezydenta, Saryusz-Wolski przypomina hasło skandowane przez ukraińskich studentów „za Waszą i Naszą Europę”
30	24	TVP info, Dziennik.pl, Jacek Saryusz-Wolski, Rosyjskie Klimaty, OutNews, Wiadomości Polskie Radio, Krytyka Polityczna, Narodowy Demokracja, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Pojawiają się doniesienia o użyciu siły wobec protestujących, czytać można posty o brutalny rozegraniu przez władzę („Bito nas bardzo agresywnie nie zwracając uwagi na to, że są tam starcy i dzieci”), Polacy organizują manifestację poparcia w Warszawie (na 1.12), pojawiają się głosy, aby uważać na nieprawdziwe informacje dotyczące ofiar, UE potępia wydarzenia w Kijowie i żąda śledztwa ws. Euromajdanu, pojawiają się głosy zdziwienia dot. hymnu banderowców granego na majdanie, mocno komentowana jest reakcja prezydenta Janukowycza, jakoby potępiającego nocną akcję milicji, znajdujemy informację o obecności w Kijowie Jarosława Kaczyńskiego

¹⁾ <https://www.youtube.com/watch?v=vrpKXUmosng&feature=youtu.be> [dostęp: 27.12.2015].

²⁾ *Kliczko prezydentem Ukrainy? W sondażach dogania Janukowycza*, <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/9-89557,Kliczko-prezydentem-Ukrainy-W-sondazach-dogania-Janukowycza> [dostęp: 27.12.2015].

³⁾ *Kliczko: Janukowycz zmarnował historyczną szansę*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/kliczko-janukowycz-zmarnowal-historyczna-szanse,375231.html> [dostęp: 27.12.2015].

⁴⁾ S. Sierakowski, *Tak otwartej rywalizacji zachodu z Rosją o Ukrainę nie było od zakończenia zimnej wojny*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/ukraina/20131128/sierakowski-tak-otwartej-rywalizacji-zachodu-z-rosja-oukraina-nie-bylo-od> [dostęp: 28.12.2015].

⁵⁾ <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3272747-evromaidan-v-kyeve-zavershytsia-1-dekabria-no-vernetsia-v-yanvare> [dostęp: 28.12.2015].

W grudniu 2013 r. nie zaobserwowaliśmy znacznego wzrostu zainteresowania polskich internautów wydarzeniami w Kijowie oraz sytuacją polityczną na Ukrainie. Warto jednak zauważyć, że wśród tweetujących znajdujemy większą liczbę osób publicznych – polityków i dziennikarzy, oraz oficjalnych profili reprezentantów mediów (stacji telewizyjnych, tytułów prasowych, programów radiowych).

Autorki prześledziły aktywność „polskiego Twittera” w ciągu 8 dni, które z perspektywy czasu wydają się być najistotniejsze w tym okresie. 1 grudnia to dzień reakcji na próbę stłumienia protestu przez siły Berkutu, 3 grudnia odbyło się głosowanie nad votum nieufności dla rządu Mykoły Azarowa, 8 grudnia

manifestanci, których było już ponad pół miliona, idą w „Marszu Miliona”, obalając pomnik Lenina, 11 grudnia (nocą) siły Berkutu przeprowadziły wielogodzinny szturm na Majdan, 13 grudnia Janukowycz spotykał się po raz pierwszy z opozycją, a dzień później odbywał się wiec poparcia dla prezydenta Ukrainy, 15 grudnia Unia Europejska oficjalnie zawiesiła rozmowy z Ukrainą dotyczące jej stowarzyszenia, 22 grudnia zostaje powołane Ludowe Zjednoczenie „Majdan”, którego współprzewodniczącą zostaje więziona Julia Tymoszenko¹².

Grudzień '13	Liczba tweetów	Tweetujący	Zawartość
1	33	Jacek Saryusz-Wolski, Jacek Protasiewicz (polityk), Ryszard Czarnecki (polityk), Dziennik.pl, Krytyka Polityczna, Rosyjskie Klimaty, eKurjer Warszawski, blogpublica.com, OUTNEWS, indywidualni użytkownicy dziennikarze	Linki do liestreamów oraz publikowane są zdjęcia, politycy piszą o ukraińskiej drodze do UE – Saryusz-Wolski „Obecnością na EuroMajdanie Ukraińcy wydeptują swoją drogę do Unii Europejskiej”, indywidualni użytkownicy, politycy (R. Czarnecki) i dziennikarze komentują wystąpienie Jarosława Kaczyńskiego o boku ludzi okrzyszczanych jako „banderowcy” oraz cytują komentarz Kaczyńskiego ws. niepodpisania umowy stowarzyszeniowej Ukrainy z UE „Ludziom zabrano marzenia” i „Nie tylko Wy potrzebujecie UE, UE potrzebuje Ukrainy”, pojawiają się doniesienia o pobiciu polskich dziennikarzy w Kijowie, pojawiają się linki do odezwy rady koordynacyjnej protestujących studentów ¹⁾ , znajdujemy posty indywidualnych użytkowników, które przypominają dlaczego Polacy powinni solidaryzować się z Ukraińcami – „bo u nas też była taka władza” i „Patrząc na relacje z Kijowa przypomina się Polska początku lat 80.”
3	16	Jacek Saryusz-Wolski, Rosyjskie Klimaty, Sputnik Polska, Polskie Radio Wiadomości, blogpublika.com, Fakty TVN, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Pojawiają się prywatne relacje świadków wydarzeń na Majdanie, krytkowane jest robienie „sweet fotek” z flagą Ukrainy przez polskich polityków, komentowane są doniesienia rosyjskiej prasy prorządowej dotyczące zaangażowania Polski w konflikt ²⁾ , niektórzy piszą o polskim desancie w Kijowie ³⁾ , wydarzenia w ukraińskim parlamencie porównywane są do Polski przedrozbiorowej, Saryusz-Wolski stwierdza, że „protesty mogą zawrócić Ukrainę ku Europie” i odsyła do wywiadu udzielonego Gazecie Wyborczej ⁴⁾ , znajdujemy informację o liście rosyjskich pisarzy do ich ukraińskich kolegów ⁵⁾

¹² J. Świąder, *op. cit.*

8	24	Rosyjskie Klimaty, Gazeta Wyborcza, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Dominują doniesienia dotyczące Marszu Miliona, znaleźć można głosy, z jednej strony, o słabnięciu Majdanu (zmniejszającej się liczbie protestujących), a z drugiej strony o „morzu ludzi”, przywoływane jest niefortunne sformułowanie użyte w mediach „Kręcą się małe grupy po 30–50 tysięcy ludzi”, linkowane są odniesienia do faktycznego obrazu majdanu (YouTube ⁶⁾), znajdujemy zdjęcia z momentu obalenia pomnika Lenina przez manifestantów oraz linki do informacji na ten temat ⁷⁾ , pojawiają się posty wskazujące na niezetelność polskich przekazów medialnych (TVN24) dotyczących aktów polskiej solidarności (manifestacja w Warszawie), linkowana jest opinia prof. Michała Kleibera (ówczesnego prezesa PAN), w której wyraża on wątpliwość czy Ukraina pasuje do Europy ⁸⁾ , znajdujemy link do filmu ukazującego modlitwę na Majdanie ⁹⁾
11	24	Sputnik Polska, Newsweek Polska, Rosyjskie Klimaty, Radiowa Jedynka, Ośrodek Studiów Wschodnich, Redakcja Polska Radio Zagranica, Jacek Saryusz-Wolski, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Linkowane jest wideo z nocnego szturm na Majdan, publikowane są zagraniczne i polskie komentarze dotyczące wydarzeń na Ukrainie, pojawia się infografika obrazująca koszty utrzymania Majdanu ¹⁰⁾ , pojawiają się wątpliwości co do skuteczności europejskiej polityki wobec wydarzeń w Kijowie oraz posty wskazujące na lekceważenie przez ukraińskie władze głosów z zagranicy. Znajdujemy zdjęcia ukazujące barykady stawiane w mieście – z lodu, z opon itp., padają pytania dotyczące planów postawienia na Majdanie namiotu Parlamentu Europejskiego, mowa jest o próbie sił pomiędzy siłami prorządowymi a protestującymi ¹¹⁾ , Ośrodek Studiów Wschodnich postuluje o zastraszającym się konflikcie „protestujący chcą już nie umowy z UE, tylko obalenia Janukowycza” ¹²⁾ , dowiadujemy się, że „w obozie Janukowycza trwa w tej chwili walka pomiędzy «frakcją wojny» i «frakcją pokoju»” ¹³⁾ , Jacek Saryusz-Wolski z kolei publikuje link do tekstu o roli Twittera i nowych mediów w rewolucji na Euromajdanie ¹⁴⁾
13	7	TVP Info, Eastern Correspondent, Ośrodek Studiów Wschodnich, indywidualni użytkownicy dziennikarze	Dowiadujemy się, że najbliżsi ludzie z otoczenia Janukowycza potępiają użycie siły wobec protestujących, pojawiają się, z jednej strony informacje, że Kliczko jest gotów rozmawiać z władzą, z drugiej, iż „żadnych kompromisów z władzą!”, znajdujemy kolejne zdjęcia kijowskich barykad, polskie miasta solidaryzują się z Kijowem – w Szczecinie planowana manifestacja poparcia

14	10	Miasto Gdańsk, Jacek Saryusz-Wolski, Romuła Szeremietiew (polityk), Rosyjskie Klimaty, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Polskie miasta solidaryzują się z Kijowem – w Gdańsku zdjęcia z „lajkiem” dla Ukrainy, w Szczecinie znajdujemy zdjęcia z manifestacji poparcia, użytkownicy udostępniają aktualne zdjęcia z Majdanu i kijowskich barykad, linki do nagrań ukazujących ukraińskich studentów przemawiających do sił ZOMO ¹⁵⁾ , pojawiają się komentarze dotyczące ukraińskiej polityki polskiego rządu ¹⁶⁾
15	8	Miasto Gdańsk, Rosyjskie Klimaty, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Pojawiają się informacje dotyczące reakcji Unii Europejskiej na sytuację na Ukrainie ¹⁷⁾ , znajdujemy najświeższe zdjęcia z Placu Wolności oraz element humoru w postaci zdjęcia Minionków oraz obrazkowych historii z serii <i>Euromajdan is...</i> ¹⁸⁾
22	4	Wp.pl news, Rosyjskie Klimaty, indywidualni użytkownicy i dziennikarze	Pojawia się informacja, że na Majdanie Niepodległości ogłoszono powstanie ruchu „Majdan” ¹⁹⁾ oraz, że na Euromajdanie ludzie nadal stoją

¹⁾ *Studenci z Euromajdanu: za waszą i naszą Europę!*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/ukraina/20131130/studenci-z-euromajdanu-za-wasza-i-nasza-europe> [dostęp: 6.01.2016].

²⁾ <http://rg.ru/2013/12/02/kiw-site.html> [dostęp: 6.01.2016].

³⁾ L. Sigan, O. Jasińska, „Polski desant polityczny” na ukraińskim EuroMajdanie, http://pl.sputniknews.com/polsish.ruvr.ru/2013_12_03/Polski-desant-polityczny-na-ukraińskim-EuroMajdanie [dostęp: 5.01.2016].

⁴⁾ Jacek Saryusz-Wolski dla „Gazety Wyborczej”: Janukowycz był niewiarygodnym partnerem, http://m.wyborcza.pl/wyborcza/1,105226,15063399,Jacek_Saryusz_Wolski_dla_GW_Janukowycz_byl_niewiarygodnym.html [dostęp: 6.01.2016].

⁵⁾ *Dla wielu osób w Rosji Ukraina nie jest zblakana owca*, <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/993961,Dla-wielu-osob-w-Rosji-Ukraina-nie-jest-zblakana-owca> [dostęp: 5.01.2016].

⁶⁾ <https://www.youtube.com/embed/uhwtsjFbQK4> [dostęp: 6.01.2016].

⁷⁾ „Goodbye Lenin!”. Tak runął pomnik w Kijowie, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/goodbye-lenin-tak-runal-pomnik-w-kijowie,378062.html> [dostęp: 6.01.2016].

⁸⁾ *Ukraina nie pasuje do Europy*, <http://www.rp.pl/artykul/1070864-Ukraina-nie-pasuje-do-Europy.html#ap-1> [dostęp: 6.01.2016].

⁹⁾ <https://www.youtube.com/watch?v=71i8ecmbJPE&feature=youtu.be> [dostęp: 7.01.2016].

¹⁰⁾ <http://www.epravda.com.ua/publications/2013/12/10/407663> [dostęp: 5.01.2016].

¹¹⁾ *Próba sił na Ukrainie. Władze stosują północnokoreańską metodę małych kroków*, <http://www.polskieradio.pl/7/129/Artykul/1000553,Proba-sil-na-Ukrainie-Wladze-stosuja-polnocnokoreańska-metode-malych-krokow> [dostęp: 6.01.2016].

¹²⁾ *Ukraina: kryzys się zaostrza*, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2013-12-11/ukraina-kryzys-sie-zaostrza> [dostęp: 6.01.2016].

¹³⁾ http://lb.ua/news/2013/12/11/246328_vlasti_idet_borba_mezhd_u_partiey.html [dostęp: 6.01.2016].

¹⁴⁾ Ch. Miller, *From the Icy Streets of Kiev, Ukraine Spring Goes Global*, <http://mashable.com/2013/12/11/kyiv-protests-ukrainian-spring/#TZdpBBo0X5q1> [dostęp: 6.01.2016].

¹⁵⁾ https://www.youtube.com/watch?v=ffIoLu2rsRA&desktop_uri=%2Fwatch%3Fv%3DffIoLu2rsRA&app=desktop [dostęp: 7.01.2016].

¹⁶⁾ <https://www.youtube.com/watch?v=KTPoJU5ss0w&feature=youtu.be> [dostęp: 7.01.2016].

¹⁷⁾ *KE zawiesza rozmowy z Ukrainą*, http://m.interia.pl/fakty/news,nId,1075104?utm_source=Interia&utm_medium=APP&utm_campaign=android&s=1 [dostęp: 7.01.2016].

¹⁸⁾ <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.638722802833323.1073741842.634929216546015&type=1> [dostęp: 7.01.2016].

¹⁹⁾ <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Na-Majdanie-Niepodleglosci-ogloszono-powstanie-ruchu-Majdan,wid,16280707,wiadomosc.html?tid=11644e> [dostęp: 7.01.2016].

OUTNEWS @outnews · 1 Dec 2013
#Svoboda. banderowcy OUN-UPA na #EUROMAJDAN
#takasytuacja

Rosyjskie Klimaty @RussianClimates · 8 Dec 2013
RT @ukrpravda_news Nie ma Lenina i nie będzie Janukowycza. #євромайдан
#EuroMajdan

Zaangażowanie polskich internautów w styczniu 2014 r. wyraźnie wzrosło, szczególnie w okresie 22–25 stycznia. Miesiąc ten obfitował w ważne wydarzenia. Autorki wybrały do analizy 10 dni miesiąca, które w kalendarium „Powstania Kijowskiego” stanowią swego rodzaju kamienie milowe. 11 stycznia Berkut zaatakował opozycjonistów przed kijowskim sądem, 16 stycznia Rada Najwyższa zatwierdziła ustawy nazwane wkrótce „dyktatorskimi”¹³, 19 stycznia powstała Rada Ludowa¹⁴ na Majdanie, 21 i 22 stycznia miały miejsce kolejne starcia z Berkutem, 23–24 stycznia trwały negocjacje opozycji z władzą, 25 stycznia Janukowycz zgłosił nowe obietnice m.in. dymisję Azarowa i stanowiska w rządzie dla reprezentantów opozycji, 28 stycznia Azarow podał się do dymisji, a parlament odwołał większość „dyktatorskich” ustaw, 29 stycznia parlament Ukrainy ogłosił amnestię, której warunki jednak napotkały na opór opozycji¹⁵.

Styczeń '14	Liczba tweetów	Tweetujący	Zawartość
11	5	Wiadomości, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Informacje ograniczają się do doniesień o nocnych starciach między milicją a okupującymi. Odnotowujemy brak komentarzy, wpisy dotyczą jedynie bieżących wydarzeń
16	4	Dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Wpisy zawierają linki do materiałów video z Euromajdanu
19	43	Dziennik.pl, OpenDialogFoundation, GazetaWyborcza.pl, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	W doniesieniach z tego dnia dominują nastroje pesymistyczne. Opisuje się starcia w Kijowie między demonstrantami, a służbami pacyfikującymi. Użytkownicy zamieszczają również linki do najświeższych materiałów video
21	61	Occupy, OpenDialogFoundation, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Z wpisów dowiadujemy się, że Polacy chcą zaznaczyć swoje miejsce na Majdanie i w myśl solidarności rozbijają swój namiot pośród protestujących Ukraińców. Wpisy dotyczą głównie łamania praw człowieka i eskalacji starć protestujących z wojskiem
22	203	Radiowa Jedynka, Newsweek Polska,	Dominują wpisy potępiające sytuację. Otrzymujemy informację, że jest kolejna ofiara śmiertelna,

¹³ Władze Ukrainy ograniczają wolność mediów, zgromadzeń, utrudniają obecnie prowadzone protesty. Wprowadzają kategorię „zagranicznych agentów” wobec niektórych organizacji pozarządowych, za: *Ukraina: „dyktatorskie ustawy” ekspresowo wchodzi w życie*, <http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/1029574,Ukraina-dyktatorskie-ustawy-ekspresowo-wchodzi-w-zycie> [dostęp: 3.01.2016].

¹⁴ Rada Ludowa składa się z parlamentarzystów ukraińskich, którzy nie głosowali za „dyktatorskimi ustawami”.

¹⁵ J. Świąder, *op. cit.*

		EasternCorrespondent, Trójka, Polskie Radio, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	a internauci dzielą się swoimi obawami w odniesieniu do rozwoju sytuacji. Czytamy posty pełne obaw o to, że władze Ukrainy szykują się na rozprawę z demonstrantami, a milicja ma zgodę na użycie armatek wodnych mimo niskich temperatur. Pojawiają się posty z linkami do strumieni video umożliwiających śledzenie sytuacji na żywo
23	130	Trójka Polskie Radio, TVP Info, Sputnik Polska OpenDialogFoundation, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Dowiadujemy się, że protesty na ulicach Kijowa nie ustają. Przeważają wpisy sugerujące zaawansowany stan wojny domowej. Internauci zamieszczają też porcję materiałów video i linki do livestreamów
24	70	EPP PL, Miasto Gdańsk, Newsweek Polska, dziennikarze indywidualni, użytkownicy	Przeważają wpisy w formie linków video, mało komentarzy dotyczących bieżącej sytuacji. Dominują mało entuzjastyczne wpisy, które wprost sugerują, że rozwiązanie konfliktu jest zadaniem karkołomnym
25	120	Miasto Gdańsk, TVP Info, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Głównie dominują wpisy poparcia dla protestujących, pojawiają się też głosy nadziei, że kolejna noc minie spokojnie. Od strony ustaleń między prezydentem Janukowyczem i opozycją, odnotowujemy informację, że ta druga odrzuciła propozycję złożoną przez władzę i domaga się rozpisania demokratycznych wyborów. Towarzyszą temu głosy poparcia indywidualnych użytkowników
28	50	OpenDialogFoundation, Newsweek Polska, EasternCorrespondent, Ośrodek Studiów Wschodnich, EPP dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Na plan pierwszy, poza standardowymi doniesieniami, wysuwa się jednomyślne przyjęcie rezolucji przez Europejską Partię Ludową na temat Ukrainy. Dyskutowane jest hasło rezolucji: „koniec przemocy albo sankcje”. Ośrodek Studiów Wschodnich zamieszcza aktualną mapkę obrazującą skalę protestów na terytorium Ukrainy. Zamieszczone też zostaje video zmontowane w celu ukazania obrazu wydarzeń na Majdanie, noszące tytuł: Cena Demokracji ¹⁾
29	29	Radiowa Jedynka, TVP Info, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Wpisy z tego dnia odznaczają się dwojakim zabarwieniem. W przeważającej części jest mowa o konieczności wsparcia, zarówno obywatelskiego, jak i instytucjonalnego (zwłaszcza ze strony UE). Z drugiej zaś strony pojawiają się głosy krytyczne

			i linki do fotoreportarzy oraz opinii drugiej strony konfliktu. Krytyczny ogląd prezentowany jest z punktu widzenia pacyfikujących demonstrację żołnierzy, a także ze strony polskich środowisk negatywnie nastawionych do nacjonalizmu ukraińskiego ²⁾
--	--	--	--

¹⁾ https://www.youtube.com/watch?v=TJ8RKhd2WYo&fb_source=message.

²⁾ „Newsweek Polska”, *Druga strona barykady. Majdan oczami Berkutu i ukraińskich żołnierzy (fotoreportaż 29.01.2014)*, <http://swiat.newsweek.pl/majdan-oczami-ukraińskiej-milicji-i-berkutu-newsweek-pl,galeria,279771,1,1.html>.

W lutym 2014 r. miały miejsca krwawe starcia protestujących z siłami rządowymi oraz zapadały istotne decyzje o randze krajowej i międzynarodowej. Analizie została poddana aktywność polskich internautów podczas 7 dni. 1 lutego sekretarz stanu USA deklarował wsparcie dla liderów opozycji ukraińskiej, 14 i 17 lutego blisko 240 aresztowanych opozycjonistów i protestantów zostało uwolnionych, 19 lutego odbył się marsz na Radę Najwyższą i trwały krwawe starcia, 19 lutego Kijów został ogłoszony miastem „zamkniętym”, w tym samym czasie szefowie Unii Europejskiej obradowali nad sankcjami na winnych rozlewu krwi na Ukrainie, 20 lutego miały miejsce kolejne starcia z użyciem ostrej amunicji przez siły prorządowe¹⁶. W końcu 22 lutego Rada Najwyższa Ukrainy przegłosowała uchwałę odwołującą Janukowycza z fotela prezydenta Ukrainy.

Aktywność polskich internatów jest nadal obserwowana, o ile jednak z początkiem lutego nie można określić jej mianem lawinowej, o tyle w kolejnych dniach obserwować będziemy tendencję wzrostową.

Luty '14	Liczba tweetów	Tweetujący	Zawartość
1	5	10milionów.pl Młodzi Demokraci, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Podkreśla się fakt pogarszających się warunków funkcjonowania protestujących na Euromajdanie. „Młodzi Demokraci” przypominają o akcji „Ukraina 2014” polegającej na zorganizowaniu zbiórki rzeczy, których potrzebują protestujący na Majdanie. W postach czytamy, że powinniśmy pamiętać o wszystkich tych, którzy walczą o demokrację, oraz partycypację w życiu społecznym i politycznym swojego kraju ¹⁾
14	14	EuromajdanPR_pl, dziennikarze, indywidualni użytkownicy	Pojawiają się spekulacje na temat słabnącego poparcia Rosji dla władzy Janukowycza ²⁾ . Podkreśla się względny spokój w miejscu protestu, choć zaznacza się także

¹⁶ *Ibidem.*

			towarzyszącą mu czujność. Na plan pierwszy wysuwa się informacja podana przez Polską Agencję Prasową w przedmiocie uwolnienia ostatniej grupy osób zatrzymanych przez ukraiński reżim
17	5	TVP Info, Newsweek Polska, indywidualni użytkownicy	Na plan pierwszy wysuwa się informacja, że Rosja ma zamiar wypłacić Ukrainie pomoc w wysokości 2 mld dolarów w postaci zakupu ukraińskich euroobligacji
18	132	EuromajdanPR_pl, Money.pl, indywidualni użytkownicy, dziennikarze	Dzień 18 lutego przynosi nam lawinową liczbę wpisów. Dowiadujemy się, że doszło do użycia siły i pacyfikacji demonstrujących. Doniesienia mówią o rannych i zabitych. Pojawiają się wpisy o osamotnieniu Ukrainy i pozostawieniu jej bez wsparcia UE. Wskazuje się też na fakt blokowania przez władze strumieni video, które pokazywały wydarzenia z Euromajdanu na żywo
19	96	Tygodnik Wprost, TVN, Trójka Polskie Radio, TVP Info, Newsweek Polska Paweł Kowal indywidualni użytkownicy, dziennikarze	Mamy do czynienia z dwójakim rodzajem informacji. Z jednej strony na bieżąco otrzymujemy doniesienia z wydarzeń na Ukrainie, początkowo są one mało optymistyczne, potem jednak czytamy, że zawarto rozejm i odwołano planowany szturm na pozycje okupujących. Z drugiej zaś strony mamy wpisy odnoszące się do wydarzeń na rodzimym gruncie, zwłaszcza organizowanych powszechnie akcjach poparcia dla protestujących. Znamienne są także głosy krytyczne, które negują wykorzystywanie sytuacji na polskim gruncie politycznym
20	115	EuromajdanPR_pl, EPP PL, Gazeta Wyborcza.pl, Młoda Lewica, indywidualni użytkownicy, dziennikarze	Przebijają się informacje o wzmocnieniu konfliktu, wpisy informują o wojnie domowej na terenie sąsiada. Posty obfitują także w pesymistyczne wizje przyszłości, mowa jest o rozwiązaniu konfliktu, lecz raczej poprzez radykalną eliminację protestujących, niżli pokojowe rozmowy. Internauci wyrażają w tweetach poparcie dla kolejnych inicjatyw solidaryzujących się z protestującymi Ukraińcami (Komitet Wsparcia Ukrainy ³). Obecne są też nawoływania do zakończenia konfliktu i rozlewu krwi z użyciem radykalnych środków

22	73	EuromajdanPR_pl, Money.pl, The Eastern Correspondent, indywidualni użytkownicy, dziennikarze	Dominują głosy zaskoczenia w kontekście ucieczki prezydenta Janukowycza. Wpisy mają zabarwienie optymistyczne z domieszką niedowierzania, że protesty na Euromajdanie przyniosły taki skutek. Podkreśla się też, że nieangażujący się Zachód zdaje się być zaskoczony rozwojem wypadków. Pojawiają się głosy, które stanowczo wskazują, że liczone na utrzymanie status quo. Na drugim planie obserwuje się informacje o uwolnieniu więźniów politycznych, w tym Julii Tymoszenko. Pomiędzy tymi optymistycznymi doniesieniami pojawiają się wpisy studzące entuzjazm i sugerujące chaos informacyjny oraz brak pewności, co do sugerowanego obrotu wydarzeń. W tle tych przekazów internauci zastanawiają się nad miejscem pobytu byłego już prezydenta Ukrainy. Ogólnie dominuje nastrój optymistyczny, z towarzyszącymi negatywnie zabarwionymi komentarzami na temat postawy Janukowycza sugerującego przewrót inspirowany ideologią nazistowską
----	----	--	--

1) <http://www.smd.org.pl/2014/01/27/ukraina-2014-pomoc-dla-majdanu>.

2) http://wyborcza.pl/1,76842,15455410,Kremel_przestal_stawiac_na_Janukowycza__Szuka_nowych.html?disableRedirects=true.

3) http://www.kew.org.pl/?page=2#news_459.

Podsumowanie

Niewątpliwym katalizatorem fali protestów, która opanowała Ukrainę były posty i tweety aktywistów, zatem nie można podważać beneficjów płynących z szybkości, zasięgu i wydajności elektronicznych narzędzi przekazu. Z drugiej zaś strony nie można bezrefleksyjnie zakładać, że nowe technologie informacyjno-komunikacyjne dokonują drastycznej zmiany reguł samego protestu. Nie umniejszając ich roli, pamiętać należy również, że natychmiastowe przekazywanie informacji nie zawsze wywołuje pożądane skutki pociągając za sobą niejednokrotnie niezamierzone konsekwencje. Przykładem tego typu sytuacji i wynikłego zeń chaosu informacyjnego są choćby wpisy z dnia 22 lutego 2014. Prędkość informacji przekazywanej poprzez sieć umożliwia rozprzestrzenianie przypadkowych, niepotwierdzonych treści, także takich o znamionach propagandowych, które wywoływać mogą zamieszanie i dezinformację wśród protestujących. Z drugiej jednak strony wartość wirtualnego poparcia jest niepodważalna, bowiem

niejednokrotnie protestujący wypowiadają się, jak istotny jest dla nich odzew obserwowany w mediach społecznościowych. Zanalizowane zaangażowanie polskich internautów, choć ukazane w mocno ograniczonej skali (przez wzgląd na jedno, wybrane do analizy narzędzie, w tym wypadku Twitter¹⁷), przemawia za wnioskiem, że odbiór protestów skierowanych przeciw sprawującym władzę na Ukrainie był w przeważającej części pozytywny. Świadczy o tym z jednej strony zabarwienie emocjonalne wpisów, jak i ich ilość, zwłaszcza w najbardziej newralgicznych momentach protestów. Z punktu widzenia użytkowników indywidualnych i instytucji mamy do czynienia z wyraźnie zróżnicowanym przekazem. Ci pierwsi byli bardziej skłonni do zamieszczania wpisów emocjonalnych, niekiedy skrajnie krytycznych. Kanały bardziej oficjalne w przeważającej mierze ograniczały się do przekazywania faktów, w mniejszym stopniu mieliśmy do czynienia z podszytymi emocjami opiniami. Co się tyczy strumieni video oraz nagrań, to bogactwo tego typu materiałów obecnych na Twitterze zawdzięczamy głównie prywatnym użytkownikom. Wielość wskazanych treści niewątpliwie wpłynęła na odbiór wydarzeń przez internautów zainteresowanych akcją na Majdanie oraz tych angażujących się w poparcie dla niej. Materiały video w sposób wyraźny były tutaj czynnikiem wspierającym i wzmacniającym argumenty strony protestującej, bowiem społeczność internetowa oglądając wydarzenia na żywo, bądź śledząc na bieżąco zamieszczane treści, mogła samodzielnie dokonać oceny wydarzeń na Ukrainie, co niewątpliwie potęgowało obserwowany, pozytywny oddźwięk.

¹⁷ Dodatkowo trzeba mieć na uwadze, że nie każdy użytkownik Twittera ma świadomość wagi hashtagów i korzyści z ich stosowania, stąd w analizie pominięte zostały wpisy mniej wprawionych internautów.